

“Rolul României într-o Europă în mișcare”

Uniunea Europeană reprezintă în acest moment una din entitățile politice, culturale și economice de natură suprastatală ce se află într-o continuă dezvoltare și diversificare. Toate aceste atribute conduc către ideea că această construcție europeană reprezintă întruchiparea unei comunități ce conferă apartenență, drepturi, libertăți, o comunitate caracterizată de solidaritate, unitate și reciprocitate.

Rolul României în cadrul acestei construcții încă neterminate poate fi mai important decât al altui stat membru, la fel de bine precum rolul statului român poate avea o importanță la fel de deosebită ca rolul oricărui stat membru al Uniunii Europene. Dar acest lucru oferă, alături de incertitudinea referitoare la rolul României și siguranța faptului că există diversitate. Astfel, indiferent de rolul îndeplinit de statul român, acesta va fi parțial mai important și parțial mai puțin important decât al altor state membre, așa cum, în anumite condiții, se va comporta asemeni tuturor statelor integrate în această comunitate.

Reliefând, din punctul de vedere al statului român, elementele pozitive ale unei eventuale aderări a României la Uniunea Europeană, se poate lesne observa faptul că România va deține un număr semnificativ de locuri în Parlamentul European, cele 35 de locuri ce urmează a-I fi repartizate situând-o pe locul patru, ca număr de locuri, după Germania (99), Franța (78), Italia (78), Marea Britanie (78), Spania (54) și Polonia (54). Acest lucru va canaliza atenția într-o măsură mai mică sau mai mare către statul român.

Un alt aspect pozitiv al unei eventuale aderări îl reprezintă, din punct de vedere al gradului de dezvoltare economică, fondurile ce urmează a fi direcționate către România. Chiar dacă efectul fondurilor europene este resimțit de întreprinzătorii români, integrarea în Uniunea Europeană va accentua rolul acestora și va oferi noi oportunități de investiție și dezvoltare.

Dar eventuala aderare a României la Uniunea Europeană nu se rezumă la o serie de beneficii. Transformând una din fazele memorabile ale vieții politice mondiale, “Nu întreba ce poate face țara pentru tine, ci ce poți face tu pentru țară”, rostită de J.F.

Kennedy, putem afirma “Nu întreba ce poate face Uniunea Europeană pentru România, ci ce poate face România pentru Uniunea Europeană”.

Astfel, dincolo de beneficiile enumerate anterior, României îi revin o serie de îndatoriri, dincolo de cele economice și politice ce vor decurge din viitoarea relație România – Uniunea Europeană. România reprezintă și va reprezenta în continuare un actor politic important în zona Europei de sud-est. Acest element transformă statul român într-un agent al valorilor și ideilor europene, așa cum reiese din construcția europeană prezentă, în zona de est a Europei. Un număr de state prezente în regiune colaborează atât din punct de vedere politic, cât și din punct de vedere economic cu Uniunea Europeană, unele dintre ele având drept scop integrarea în această construcție. Astfel, poate fi luată în calcul fosta republică Iugoslavia. Din cadrul acestei foste republici, Croația și Serbia păstrează un interes crescut pentru Uniunea Europeană. Dacă statul croat a început o serie de negocieri pentru aderarea la Uniunea Europeană, Serbia a întâmpinat dificultăți. Deși au fost demarate discuții în acest sens, problema provinciei Kosovo a dus la o sistare a acestora, ceea ce a dus la un blocaj în ceea ce privește consolidarea relațiilor între Serbia și Uniunea Europeană.

În aceste condiții, statul român ar putea fi considerat un agent competent în această zonă, în condițiile în care România și Serbia au avut, de-a lungul ultimului secol, relații apropiate, ceea ce ar însemna că ar putea fi unul din punctele de sprijin în demararea unor noi tratative între statul sârb și instituțiile comunității europene.

Apropierea de Serbia nu ar trebui să reprezinte singurul rol pe care România ar trebui să îl dețină în cadrul construcției europene în continuă creștere, dezvoltare și diversificare. Uniunea Europeană s-a confruntat, în special în ultimii ani cu probleme de adaptare, atât din partea unor vechi state membre cât și a celor ce au aderat în 2004. Acest lucru poate reprezenta un factor cu caracter inhibitor în cadrul Uniunii, contrar politicilor de promovare a unității în diversitate. Deși statele membre păstrează în cea mai mare parte suveranitatea proprie, s-a sesizat o oarecare teamă față de influența Uniunii Europene, în cadrul politic, în cel economic, dar și în cadrul cultural, specific fiecărei țări și regiuni în parte. Există teama că dispariția treptată a granițelor și întrepătrunderea culturilor va duce la o dispariție a specificului național, a obiceiurilor și a tradițiilor.

Uniunea Europeană are rolul de a promova interculturalitatea însă nu cu scopul de a scădea importanța specificului național ci cu scopul de a consolida cultura unui continent a cărui istorie este în mare parte comună și ale cărui valori au fost promovate pe întreaga sa suprafață. Rolul ce îi revine României este cel de a deveni parte componentă a acestui mecanism de integrare în sensul în care va promova interculturalitatea fără a interveni în vreun fel în evoluția caracteristicilor culturale naționale.

Pentru a fi mai bine înțeles acest model, se poate lua exemplul Elveției care a reușit să adune sub o singură autoritate mai multe regiuni/cantoane cu caracteristici și naționalități total diferite, care își păstrează propriile atribute, precum și conducerea la nivel de regiune. Asta e ideea ce trebuie promovată și susținută de România în acest moment în care euro-scepticismul este un curent ideatic care adună treptat din ce în ce mai mulți susținători. Uniunea Europeană se află la momentul prezent într-o criză a valorilor, o criză ce afectează solidaritatea și unitatea din cadrul comunității. Lipsa solidarității ar conduce la distrugerea liantului ce menține, pentru moment, cadrul comunității europene.

Revenind la modelul elvețian, se poate observa faptul că succesul acestui model reprezintă rezultatul diversității existente întrucât acest lucru a însemnat o dezvoltare a toleranței, conviețuirea fiind singura modalitate prin care regiunile componente au reușit realizarea unei identități și au creat sentimentul de apartenență, necesar în acest moment construcției europene. Asemeni acestui model, cel creat de Uniunea Europeană se bazează pe împărțirea puterii. Totodată, utilizarea regulii proporționale în cadrul instituțiilor europene favorizează participarea nediscriminatorie și chiar dacă nu garantează influența proporțională, poate favoriza rezolvarea conflictelor și integrarea în mod pașnic și efectiv. România va avea menirea, ca membru al Uniunii Europene, să promoveze aceste valori.

Astfel, rolul României în cadrul Europei este rolul agentului însărcinat pe de o parte cu redefinirea valorilor și susținerea modelului “unitate în diversitate”, iar pe de altă parte de a reprezenta un principal punct de sprijin în continuarea construcției europene în zona de est și de sud-est a Europei. Dacă pentru ce-a de-a doua îndatorire România va avea un rol mai activ abia după integrarea efectivă în Uniunea Europeană, pentru

redefinirea valorilor și susținerea unității naționale/culturale/lingvistice în cadrul diversității construcției europene activitatea statului român ar fi trebuit să înceapă deja.

În cadrul unei lucrări coordonate de Radu Carp, “Un suflet pentru Europa”, realizată în urma unui seminar organizat de Fundația Konrad Adenauer, se conturează aceeași idee a unui spațiu european încă divizat, un spațiu în care dialogul statului cu societatea nu este întotdeauna prezent. Nu mai puțin important este și faptul că, după căderea regimurilor comuniste în zona Europei de Est, au rămas o serie de diferențe între această zonă și Europa Occidentală. României, ca exponent al acestei zone, îi revine, totodată, și menirea de a reduce acestor diferențe.

Chiar dacă lucrarea citată face referire la o rezolvare prin intermediul unei colaborări mai apropiate atât între stat și biserică, cât și între societate și biserică, există mai multe opțiuni ce pot fi luate în calcul în diminuarea discrepanțelor existente între cele Europa Occidentală și Europa de Est. Astfel, alături de biserică, societatea civilă și statul trebuie să acționeze pentru conturarea unei generații capabile să reducă decalajul est-vest realizat pe parcursul ultimului secol.

Pregătirea unei asemenea generații revine și României, asemeni oricărui stat din Europa de Est. Problema promovării valorilor va trebui asumată și de către România iar misiunea de a oferi un mesaj coerent unei comunități incoerente parțial și de a facilita comunicarea cu instituțiile europene va reprezenta o provocare necesară pentru dobândirea unei “maturități europene” necesare apartenenței comunitare.

În concluzie, ceea ce poate oferi România unei Europe în plină mișcare și dezvoltare este un partener necesar pentru dezvoltarea în zona Europei de Est, un membru activ participant la crearea unei identități solide europene, precum și un formator al viitoarei generații europene. România poate reprezenta o altă componentă unică a construcției europene capabilă să absoarbă și să genereze diversitate, păstrându-si în același timp propriile atribute și pastrând și respectând, totodată, caracteristicile unor construcții statale capabile la rândul lor să reprezinte puncte de sprijin în crearea unei unități cu adevărat europene. Toate acestea vor depinde în egală măsură de stat, biserică, societate civilă, și chiar de fiecare cetățean în parte.